

Grondwet en democratie

Voorwoord

In de jaren 2013 tot en met 2015 vieren wij het tweehonderd jarig bestaan van Nederland. De fundamenteën onder onze samenleving: het democratisch bestel, de rechtsstaat en de grondwet danken hun oorsprong rechtstreeks aan de vestiging van het koninkrijk der Nederlanden. Een door de ministerraad benoemd comité organiseert en initieert nationale, regionale en lokale festiviteiten om de aandacht te vestigen op ons gezamenlijke verleden, heden en onze toekomst.

Voor een gemeenschappelijke viering is het essentieel dat wij beschikken over een gedeeld referentiekader; een gemeenschappelijk beeld van de fundamenteën en hun betekenis. FORUM, Instituut voor Multiculturele Vraagstukken, heeft daarom onderzoeksbureau Motivaction opdracht gegeven om onderzoek te doen naar de kennis van de Nederlandse grondrechten en democratie onder autochtone en Nieuwe Nederlanders.

Opvallend en hoopvol is, dat veel nieuwe Nederlanders het begrip 'democratie' vooral associëren met (keuze) vrijheid en vrijheid van meningsuiting. Dat maakt het gewicht van deze waarden concreet. Anderzijds zien wij, dat veel nieuwe Nederlanders hun kennisniveau relatief laag inschatten. FORUM beschouwt de uitkomsten van het onderzoek als aansporing om zich ook de komende jaren in te zetten voor het verhogen van de kennis over – en het creëren van een breed maatschappelijk draagvlak voor de rechtsstaat en diens kernwaarden.

Inzicht in de factoren die bepalend zijn voor ons staatsbestel is een randvoorwaarde om invloed uit kunnen oefenen. FORUM wil burgers stimuleren om actief vorm te geven aan het democratisch bestel en de rechtsstaat. Daar begint ons gezamenlijke verleden, heden en onze gezamenlijke toekomst.

Sadik Harchaoui

Voorzitter Raad van Bestuur

FORUM, Instituut voor Multiculturele Vraagstukken

Samenvatting

FORUM, Instituut voor Multiculturele Vraagstukken heeft in een kwantitatieve verkenning onderzocht hoeveel Nederlanders weten van hun rechten en plichten in relatie tot de rechtsstaat.

Nieuwe Nederlanders staan open voor meer informatie over hun rechten en plichten in relatie tot de rechtstaat. Ruim de helft van de Nieuwe Nederlanders (58%) zou hier graag meer over willen weten. Ook autochtone Nederlanders hebben een grote behoefte aan meer kennis hieromtrent (65%). Van de Nieuwe Nederlanders vindt 73% dat de overheid te weinig voorlichting geeft en van de autochtone Nederlanders vind 65% dat.

De helft van zowel de autochtone Nederlanders als de Nieuwe Nederlanders schat hun kennis van de democratie en van de grondrechten in als matig. Van de Antilliaanse Nederlanders geeft 60% aan een slechte kennis van de democratie en grondrechten te hebben. Van de Nieuwe Nederlanders schatten Surinaamse Nederlanders hun kennis het hoogst in en Marokkaanse en Turkse Nederlanders nemen een tussenpositie in.

Als gevraagd wordt naar hun feitelijke kennis is het voor alle Nederlanders lastig om spontaan grondrechten te noemen. De helft weet er zelfs geen te noemen. Vrijheid van meningsuiting, het verbod op discriminatie van godsdienst en het gelijkheidsbeginsel worden het vaakst genoemd.

Van alle Nieuwe Nederlanders vindt 28% meer kennis van de grondwet en vindt 29% meer kennis van de democratie belangrijk tegenover 46% respectievelijk 45% van de autochtone Nederlanders.

Van de Nieuwe Nederlanders hechten Surinaamse Nederlanders het meeste belang aan meer kennis, bij Antilliaanse Nederlanders is dit het laagst en Marokkaanse en Turkse Nederlanders zitten er tussenin.

Interessant zijn de verschillen in perceptie over wat democratie is. Autochtone Nederlanders omschrijven democratie vaker dan Nieuwe Nederlanders als volksvertegenwoordiging, stemrecht of dat de meerderheid beslist (34% versus 24%). Nieuwe Nederlanders verstaan onder democratie vaker vrijheid, vrijheid van meningsuiting of leven hoe je zelf wilt (41% versus 32%).

Voor Turkse en Surinaamse Nederlanders is vrijheid het belangrijkste, voor Marokkaanse Nederlanders vrijheid van meningsuiting en voor Antilliaanse Nederlanders stemrecht.

Wat opvalt is dat nieuwe én autochtone Nederlanders niet goed weten wie wel en niet mogen stemmen voor de Tweede Kamerverkiezingen en het Europees Parlement. Nieuwe Nederlanders zijn iets beter op de hoogte dan autochtone Nederlanders. Autochtone Nederlanders zijn beter bekend zijn met de benoemingswijze van de bestuursorganen en de lengte van de zittingsperiodes.

Als gevraagd wordt naar de wijze waarop men wil worden voorgelicht over rechten en plichten zijn meer aandacht hieraan besteden op scholen en via een speciale website het populairst. Nieuwe Nederlanders hebben daarnaast een voorkeur voor informatie in landelijke bladen en via Twitter- of Facebook-berichten met informatieve weetjes. Vooral Turkse en Surinaamse Nederlanders willen via een website geïnformeerd worden. Marokkaanse Nederlanders geven de voorkeur aan artikelen in landelijke en regionale kranten en Antilliaanse Nederlanders aan voorlichting op scholen. Autochtone Nederlanders hebben juist een voorkeur voor 'postbus-51'-spotjes, toelichting in actualiteitenprogramma's en huis-aan-huis verspreiding van folders.

Inhoudsopgave

Informatiebehoefte rechten en plichten	4
Behoeftte aan informatie over rechten en plichten	4
Voorkeur informatiekanaal	4
Grondrechten	5
Kennispercepties houding ten aanzien van grondrechten.....	5
Spontane en geholpen kennis van grondrechten	7
Scheiding van de drie machten	9
Kennis ten aanzien van de drie machten	9
Redenen voor de scheiding der machten	11
Democratie	12
Kennisperceptiën houding ten aanzien van de democratie	12
Kennis over wie er in Nederland mag stemmen.....	14
Kennis over de benoeming van bestuursorganen.....	15
Kennis over de zittingsperiode van bestuursorganen	16
Tweepartijensstelsel of kiesstelsel met meer partijen	19
Nationaal Comité 200 jaar Koninkrijk der Nederlanden	19
Bijlage: Officiële omschrijving grondrechten.....	20

Informatiebehoefte rechten en plichten

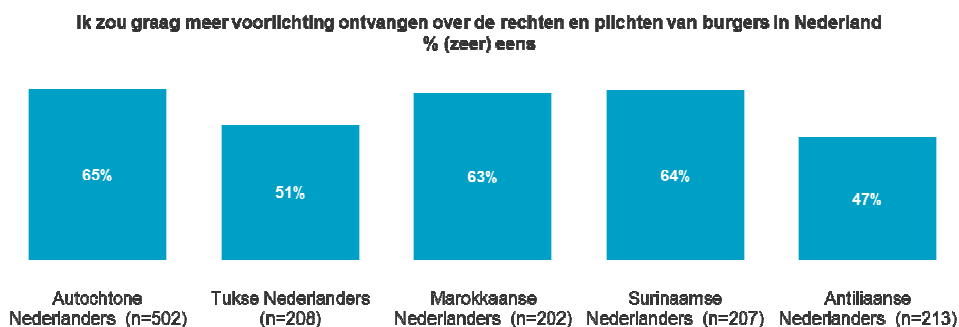
De informatiebehoefte als het gaat om de rechten en plichten van Nederland is geïnventariseerd met de vraag of men vindt dat zij hier op dit moment te weinig informatie van ontvangen en of zij hier graag meer voorlichting over zouden willen krijgen. Vervolgens is gevraagd via welk kanaal ze deze informatie bij voorkeur ontvangen.

Behoeft aan informatie over rechten en plichten

Vooral Marokkaanse en Surinaamse Nederlanders zouden meer voorlichting willen ontvangen

Ruim de helft van de Nieuwe Nederlanders (58%) zou graag meer voorlichting ontvangen over de rechten en plichten van burgers in Nederland. Van de autochtone Nederlanders is dit 65%. Vooral Marokkaanse en Surinaamse Nederlanders zouden hier meer voorlichting over willen ontvangen (respectievelijk 63% en 64%, versus 51% van de Turkse en 47% van de Antilliaanse Nederlanders).

Grafiek 1.1. Informatiebehoefte als het gaat om rechten en plichten

Zowel Nieuwe Nederlanders als autochtone Nederlanders vinden dat de overheid te weinig voorlichting geeft over de rechten en plichten van burgers.

73% van de Nieuwe Nederlanders vindt dat de overheid te weinig voorlichting geeft over de rechten en plichten van burgers. Van de autochtone Nederlanders is dit 65%. Vooral Marokkaanse en Surinaamse Nederlanders vinden dat de overheid te weinig voorlichting geeft (respectievelijk 84% en 82%). Turkse en Antilliaanse Nederlanders hebben hier relatief vaak geen mening over (respectievelijk 24% en 29%).

Voorkeur informatiekanaal

Informatie liefst via de scholen en een speciale website

Meer aandacht op scholen heeft voor Nieuwe Nederlanders de voorkeur (47% versus 48% van de autochtone Nederlanders), gevolgd door een speciale website (41% versus 39% van de autochtone Nederlanders) (zie tabel 1.1). Nieuwe Nederlanders hebben verder relatief vaak voorkeur voor:

- o Artikelen in landelijke dagbladen (21% versus 14% autochtone Nederlanders)
- o Regelmatige Twitter- of Facebook-berichten met informatieve weetjes (18% versus 10% autochtone Nederlanders).

Autochtone Nederlanders hebben relatief vaak voorkeur voor:

- o Postbus 51-spotjes (39% versus 21% Nieuwe Nederlanders)
- o Toelichtingen in actualiteitenprogramma's (30% versus 23% Nieuwe Nederlanders)
- o Huis-aan-huis-verspreiding van folders (30% versus 18% Nieuwe Nederlanders).

Vooral Turkse en Surinaamse Nederlanders hebben voorkeur voor een speciale website

Wanneer we specifiek kijken naar de verschillende etnische groepen zien we dat, vergeleken met de andere Nieuwe Nederlanders, Marokkaanse Nederlanders relatief vaak de voorkeur hebben om voorlichting te ontvangen via scholen, nieuwsberichten, landelijke en regionale kranten. Turkse en Surinaamse Nederlanders hebben juist relatief vaak de voorkeur voor een speciale website. Daarnaast hebben Surinaamse Nederlanders ook relatief vaak voorkeur voor Postbus 51-spotjes, actualiteitenprogramma's en landelijke kranten.

Tabel 1.1 Voorkeur voor informatiekanaal.

Welke manier zou voor u het beste werken?	NL Rep	TMSA Totaal	etnische achtergrond				opleidingsniveau			leeftijd				geslacht	
			T	M	S	A	Hoog	Midden	Laag	15-24 jr.	25-40 jr.	41-54 jr.	55-75 jr.	Man	Vrouw
Meer aandacht op scholen	48	47	43	53	44	51	51	48	45	50	48	47	38	45	49
Postbus 51 spotjes	39	21	17	19	27	24	34	26	13	16	26	18	24	21	21
Toelichtingen in actualiteitenprogramma's	30	23	16	27	29	16	27	25	19	19	21	26	26	24	22
Meer uitleg bij nieuwsberichten	24	20	18	29	18	11	19	18	22	12	18	24	29	18	21
Artikelen in landelijke kranten	14	21	14	29	27	10	20	17	26	15	18	23	36	20	22
Artikelen in regionale kranten	17	13	11	26	9	4	11	11	16	8	11	17	19	14	13
Huis-aan-huis verspreiding van folders met informatie	30	18	20	21	13	15	23	18	16	13	19	18	21	16	20
Regelmatige Twitter of Facebook berichten met informatieve weetjes	10	18	18	18	18	14	16	14	22	35	20	8	4	15	19
Een speciale website	39	41	48	27	48	39	43	44	39	51	44	39	25	44	39
Anders	2	2	3	2	0	7	3	1	3	1	2	3	5	2	2

Rood: significant hoger dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Blauw: significant lager dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Grondrechten

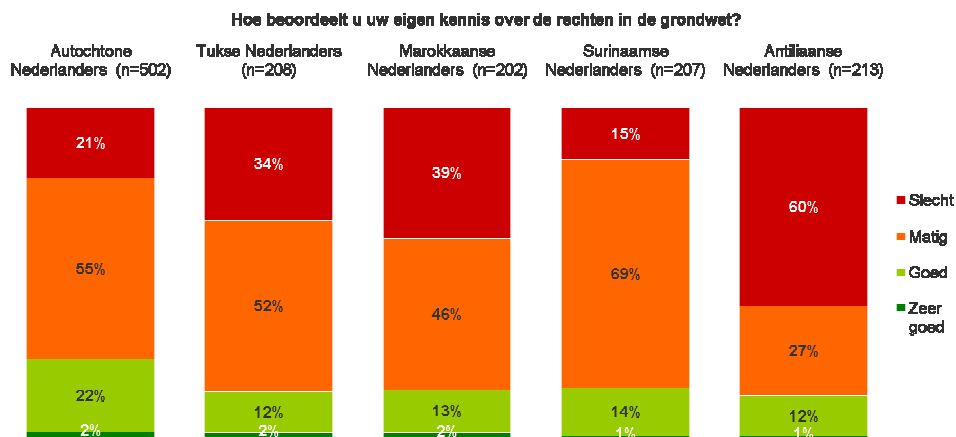
Om inzicht te krijgen in het kennisniveau van Nieuwe Nederlanders over de grondrechten is hen gevraagd hun eigen kennis in te schatten en of zij behoefte hebben hier meer over te leren. Het werkelijke kennisniveau is vervolgens bepaald met behulp van hun spontane en geholpen kennis van de verschillende grondrechten.

Kennispercepties houding ten aanzien van grondrechten

Nieuwe Nederlanders schatten eigen kennis minder hoog in dan autochtone Nederlanders

Zowel Nieuwe Nederlanders als autochtone Nederlanders vinden zichzelf over het algemeen matig op de hoogte van de grondrechten (53% versus 55%). Desalniettemin schat een kwart (24%) van de autochtone Nederlanders de eigen kennis over de grondrechten in als (zeer) goed. Dit is bijna twee keer zo veel als Nieuwe Nederlanders: van hen vindt 13% dat zij een (zeer) goede kennis hebben van de grondrechten in Nederland. 2 op de 10 autochtone Nederlanders (21%) vinden de eigen kennis over de grondrechten slecht, tegenover 33% van de Nieuwe Nederlanders (zie tabel 1.2).

Grafiek 1.2. Zelfgerapporteerde kennis van de grondrechten.

Nieuwe Nederlanders en autochtone Nederlanders zijn beiden in gelijke mate van mening dat het belangrijk is om veel kennis te hebben over de rechten en plichten in Nederland (respectievelijk 78% en 79% is het hier mee eens). Nieuwe Nederlanders vinden het echter minder dan autochtone Nederlanders belangrijk om kennis van de grondrechten te hebben (28% versus 46%) (zie tabel 1.3).

Antilliaanse Nederlanders denken het minst van de grondrechten te weten

Vooral Antilliaanse Nederlanders vinden dat zij slecht op de hoogte zijn van de grondrechten (60%, tegenover 39% van de Marokkaanse, 34% van de Turkse en 15% van de Surinaamse Nederlanders) (zie tabel 1.2). De helft van de Antilliaanse Nederlanders (48%) vindt het onbelangrijk om meer van de grondwet te weten: 34% zeer onbelangrijk en 14% onbelangrijk (zie tabel 1.3).

Vooral Surinaamse Nederlanders vinden het belangrijk om meer over grondwet te weten

Van de Nieuwe Nederlanders schatten Surinaamse Nederlanders hun kennis van de grondrechten het hoogst in. In tegenstelling tot de andere groepen vinden zij hun kennis niet zozeer 'slecht' maar eerder 'matig' (zie tabel 1.2). Deze groep vindt het ook het belangrijkste om meer van de grondwet te weten te komen: 32% vindt dit belangrijk (zie tabel 1.3).

Turkse en Marokkaanse Nederlanders vormen de middenmoot qua kennisperceptie

Ruim een derde vindt dat zij slecht op de hoogte zijn van de Nederlandse grondrechten (respectievelijk 34% en 39%) en 1 op de 7 vindt zich goed op de hoogte (respectievelijk 14% en 15%) (zie tabel 1.2). Hoewel ook de groep die meer over de grondwet zou willen weten tussen beide etniciteiten vrijwel gelijk is (respectievelijk 27% en 26%) vinden Marokkaanse Nederlanders dit vaker onbelangrijk (respectievelijk 42% en 26%) (zie tabel 1.3). Turkse Nederlanders staan hier dus minder afwijzend tegenover.

Hoe hoger opgeleid, hoe meer belang Nieuwe Nederlanders hechten aan kennis over de grondwet

Hoe hoger Nieuwe Nederlanders zijn opgeleid, hoe hoger zij hun eigen kennis van de grondrechtenschatten. Ook zien we dat hoe hoger Nieuwe Nederlanders zijn opgeleid, hoe belangrijker ze het vinden om meer over de Nederlandse grondwet te weten.

Tabel 1.2 Zelfgerapporteerde kennis van de grondrechten.

Hoe beoordeelt u uw eigen kennis over de rechten in de grondwet? Mijn kennis over de rechten in de grondwet is.	NL Rep	TMSA Totaal	etnische achtergrond				opleidingsniveau			leeftijd				geslacht	
			T	M	S	A	Hoog	Midden	Laag	15-24 jr.	25-40 jr.	41-54 jr.	55-75 jr.	Man	Vrouw
Slecht	21	33	34	39	15	60	11	24	47	40	25	34	41	31	34
Matig	55	53	52	46	69	27	43	58	50	46	56	55	49	54	51
Goed	22	13	12	13	15	12	39	17	3	13	17	10	10	13	14
Zeer goed	2	2	2	2	1	1	7	1	0	0	3	1	0	2	1

Rood: significant hoger dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Blauw: significant lager dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Tabel 1.3 Belang dat wordt gehecht aan meer weten over de grondwet.

Hoe belangrijk vindt u het om meer te weten over de Nederlandse grondwet?	NL Rep	TMSA Totaal	etnische achtergrond				opleidingsniveau			leeftijd				geslacht	
			T	M	S	A	Hoog	Midden	Laag	15-24 jr.	25-40 jr.	41-54 jr.	55-75 jr.	Man	Vrouw
Zeer onbelangrijk	3	7	1	9	0	34	0	5	11	6	7	5	12	6	8
Onbelangrijk	5	25	25	33	20	14	10	17	36	34	23	22	19	26	23
Niet belangrijk, niet onbelangrijk	46	40	46	32	47	25	28	44	40	41	34	46	47	42	38
Belangrijk	42	23	23	17	28	23	46	28	11	16	28	23	19	20	26
Zeer belangrijk	4	5	4	9	4	3	16	6	2	3	9	3	2	5	5

Rood: significant hoger dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Blauw: significant lager dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Spontane en geholpen kennis van grondrechten

Weinig spontane kennis van de grondrechten

Het blijkt voor zowel autochtone als Nieuwe Nederlanders lastig om spontaan grondrechten te noemen. De helft van beide groepen weet er zelf geen te noemen (respectievelijk 53% en 49%) (zie tabel 1.4). De vrijheid van meningsuiting is het recht dat spontaan verreweg het meest bekend is, op afstand gevolgd door niet discrimineren op grond van godsdienst, het gelijkheidsbeginsel en recht op onderwijs:

- Vrijheid van meningsuiting: 33% autochtone en 26% Nieuwe Nederlanders
- Verbod discriminatie op grond van godsdienst: 19% autochtone en 17% Nieuwe Nederlanders
- Gelijkheidsbeginsel (algemeen): 15% autochtone en 11% Nieuwe Nederlanders
- Recht op onderwijs: 12% autochtone en 10% Nieuwe Nederlanders

Grondrechten zijn in essentie bekend, maar niet herkend als grondrechten

In het onderzoek zijn de verschillende grondrechten voorgelegd met behulp van versimpeld taalgebruik. Vervolgens is gevraagd in hoeverre men bekend is met deze grondrechten. Veel van de grondrechten worden wel herkend, maar niet iedereen weet echter dat deze rechten grondrechten zijn. Het meest bekend bij Nieuwe Nederlanders zijn het gelijkheidsbeginsel (76%), vrijheid van geloofsovertuiging (75%) en het recht op vrijheid (71%). Het meest bekend bij autochtone Nederlanders zijn het gelijkheidsbeginsel (77%), het recht om te stemmen (76%) en de vrijheid van meningsuiting (zie tabel 1.4). In tabel 1.4 is duidelijk te zien dat de kennis van Nieuwe Nederlanders toeneemt naarmate zij hoger zijn opgeleid.

Tabel 1.4 Kennis van de grondrechten.

De grondrechten zoals getoond in deze tabel zijn beschreven zoals is voorgelegd in het onderzoek. Een overzicht van de officiële teksten zijn te vinden in de bijlage.

Welke van deze rechten uit de grondw et kent u?	NL Rep	TMSA Totaal	etnische achtergrond				opleidingsniveau			leeftijd				geslacht	
			T	M	S	A	Hoog	Midden	Laag	15-24 jr.	25-40 jr.	41-54 jr.	55-75 jr.	Man	Vrouw
Iedereen is gelijk, er mag niet gediscrimineerd worden	77	76	75	63	92	72	93	80	69	73	78	79	72	76	77
Iedereen in Nederland mag geloven w at hij of zij w il en dit ook uitdragen	69	75	76	66	84	70	86	77	69	73	76	75	72	74	75
Niemand mag zijn vrijheid worden ontnomen	56	71	69	60	84	71	85	76	63	67	74	73	67	69	74
Iedereen mag zijn/haar mening laten horen	73	69	62	67	78	72	89	72	60	65	73	70	60	70	68
Iedere Nederlander heeft recht te stemmen op politieke partijen	76	68	67	59	78	69	82	73	60	61	71	73	62	69	68
Iets is alleen strafbaar als de w et zegt dat het strafbaar is	47	66	64	55	80	58	69	70	61	63	66	68	68	68	64
Iedereen heeft recht op een advocaat	62	57	50	57	64	55	77	62	46	49	60	60	52	60	54
Iedereen mag leven op de manier die hij of zij w il	38	55	47	60	61	54	72	60	46	51	57	57	55	61	51
Iedereen kan altijd zijn of haar gelijk halen bij de rechter	48	53	44	55	62	52	71	55	46	49	51	60	51	56	50
Wanneer je geen baan hebt, heb je recht op een uitkering	49	49	39	56	51	54	60	54	41	41	50	53	48	52	45
Iedereen is baas over zijn/haar eigen lichaam	54	46	36	55	42	64	73	49	35	43	48	48	40	47	45
Iedereen mag het onderwijs volgen dat hij/zij w il	54	46	33	58	42	64	76	50	34	42	50	46	38	51	41
Iedereen mag Nederland verlaten als hij/zij dat w il	31	43	30	55	44	55	60	46	36	36	45	48	41	48	39
Alle Nederlanders hebben evenveel recht om een openbare functie te bekleden	35	40	29	49	43	44	58	44	32	37	42	42	39	45	36
Iedereen mag zelf kiezen w erk hij/zij w il doen	31	38	23	48	40	51	52	43	30	31	41	39	38	42	34
Iedereen mag zijn/haar ideeën en w ensen schriftelijk kenbaar maken aan de overheid	41	34	21	46	34	45	59	35	27	31	34	36	38	36	32
Je mag met elkaar overleggen of actievoeren als je het ergens niet mee eens bent	43	34	20	41	37	50	55	39	23	30	35	35	37	37	31
Je mag brieven, mails en telefoongesprekken van anderen niet ongevraagd openen of af luisteren.	41	29	20	31	29	52	56	33	18	28	31	28	29	30	28
Iedereen mag een vereniging oprichten	34	23	12	28	24	37	49	27	12	19	27	20	23	25	21

Rood: significant hoger dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Blauw: significant lager dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

De rechten die bij meer Nieuwe dan autochtone Nederlanders bekend zijn:

- Iedereen in Nederland mag geloven wat hij of zij wil en dit ook uitdragen (75% versus 69%)
- Niemand mag zijn vrijheid worden ontnomen (71% versus 56%)
- Iets is alleen strafbaar als de wet zegt dat het strafbaar is (66% versus 47%)
- Iedereen mag leven op de manier die hij of zij wil (55% versus 38%)
- Iedereen mag Nederland verlaten als hij/zij dat wil (43% versus 31%)
- Iedereen mag zelf kiezen welk werk hij/zij wil doen (38% versus 31%)

De rechten die bij meer autochtone dan Nieuwe Nederlanders bekend zijn:

- Iedere Nederlander heeft recht te stemmen op politieke partijen (76% versus 68%)
- Iedereen is baas over zijn/haar eigen lichaam (54% versus 46%)
- Iedereen mag het onderwijs volgen dat hij/zij wil (54% versus 46%)
- Iedereen mag zijn/haar ideeën en wensen schriftelijk kenbaar maken aan de overheid (41% versus 34%)
- Je mag met elkaar overleggen of actie voeren als je het ergens niet mee eens bent (43% versus 34%)
- Je mag brieven en telefoongesprekken niet ongevraagd openen of afluisteren (41% versus 29%)
- Iedereen mag een vereniging oprichten (34% versus 23%)

Scheiding van de drie machten

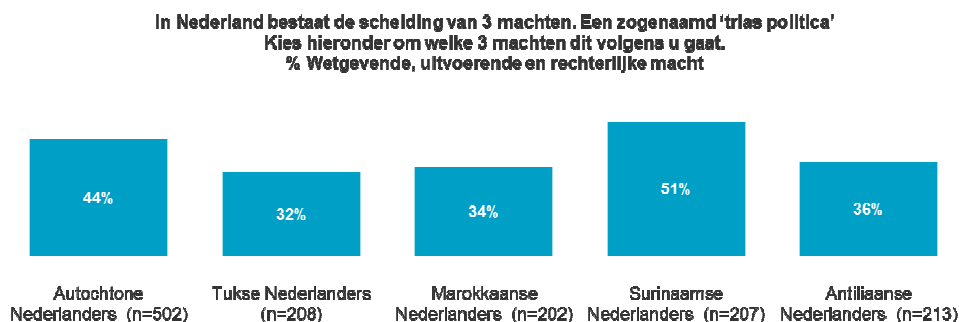
Voor het achterhalen van het kennisniveau over de drie machten is gevraagd of Nieuwe Nederlanders deze machten kunnen benoemen en of zij weten waarom de driedeling bestaat. Daarnaast is geïnventariseerd of Nieuwe Nederlanders het belangrijk vinden om meer over de scheiding van de machten te weten.

Kennis ten aanzien van de drie machten

Wetgevende, uitvoerende en rechtsprekende macht redelijk bekend

Spontaan kunnen slechts weinig Nieuwe Nederlanders de drie machten van de trias politica benoemen (9%, versus 20% van de autochtone Nederlanders). Wanneer de 3 machten geholpen worden voorgelegd weten Nieuwe en autochtone Nederlanders redelijk dat het bij de scheiding van de drie machten gaat om de wetgevende, uitvoerende en rechtsprekende macht. Ook nu weten autochtone Nederlanders dit beter dan Nieuwe Nederlanders (respectievelijk 44% versus 39%). Opvallend is het relatieve grote aantal autochtone Nederlanders dat denkt dat deze bestaat uit de kerk, staat en rechtspraak (18% versus 10% van de Nieuwe Nederlanders). 3 op de 10 Nieuwe Nederlanders (30%) geeft aan helemaal geen idee te hebben om welke 3 machten het gaat (zie tabel 1.5).

Grafiek 1.3. Kennis over de scheiding van de 3 machten.

Antilliaanse Nederlanders minst bekend met scheiding van de 3 machten

Voorals Surinaamse Nederlanders weten dat het bij de drie machten gaat om de wetgevende, uitvoerende en rechtsprekende macht (51%). Turkse Nederlanders zijn hier het minst goed van op de hoogte (32%). Relatief veel Turkse Nederlanders denken dat de drie machten bestaan uit de politie, militairen en kerk (11%). Antilliaanse Nederlanders hebben relatief vaak helemaal geen idee wat hier onder wordt verstaan (43%).

Laagopgeleiden weinig op de hoogte van de scheiding van de drie machten

Het opleidingsniveau van Nieuwe Nederlanders is ook hier van grote invloed op het kennisniveau. Van de hoogopgeleiden weet maar liefst 68% dat het bij de scheiding van de machten gaat om de wetgevende, uitvoerende en rechtsprekende macht. Van de middelbaar opgeleiden 42% en de laagopgeleiden 27%. Ook oudere Nieuwe Nederlanders hebben relatief weinig kennis van de scheiding van de drie machten (zie tabel 1.5).

Tabel 1.5 Kennis over de scheiding van de 3 machten.

	TMSA		etnische achtergrond				opleidingsniveau			leeftijd				geslacht	
	NL Rep	Totaal	T	M	S	A	Hoog	Midden	Laag	15-24 jr.	25-40 jr.	41-54 jr.	55-75 jr.	Man	Vrouw
In Nederland bestaat de scheiding van 3 machten. Een zogenaamd 'trias politica'. Kies hieronder om welke 3 machten dit volgens u gaat:															
De wetgevende, uitvoerende en rechtsprekende macht	44	39	32	34	51	36	68	42	27	39	41	37	33	39	39
De denkende, beslissende en volgende macht	1	12	13	16	10	3	3	8	18	13	12	10	12	13	11
De goddelijke, regerings- en volksmacht	2	4	3	8	2	2	2	3	6	1	4	5	5	5	2
Politie, militairen en kerk	0	6	11	5	3	0	1	4	9	7	5	7	3	6	6
Kerk, staat en rechtspraak	18	10	10	11	8	16	11	11	9	9	13	9	8	10	10
Weet ik niet	35	30	31	27	26	43	15	31	32	30	25	32	39	28	32

Rood: significant hoger dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Blauw: significant lager dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Voorals Surinaamse Nederlanders vinden het belangrijk meer te weten over scheiding van de drie machten

Aanvullend op de vraag of men weet wat de scheiding van de drie machten is, is ook gevraagd naar de mate waarin Nieuwe en autochtone Nederlanders het belangrijk vinden om meer te weten te komen over de scheiding van de drie machten. Zowel bij de Nieuwe als de autochtone Nederlanders is er geen grote behoefte om meer te weten over de scheiding van de drie machten. Van de Nieuwe Nederlanders vindt 27% het belangrijk om hier meer over te weten en van de autochtone Nederlanders 38% (zie tabel 1.6). Voorals Surinaamse Nederlanders en hoogopgeleiden vinden dit belangrijk (respectievelijk 33% en 52%).

Tabel 1.6 Belang dat wordt gehecht aan meer weten over de scheiding van de 3 machten.

Hoe belangrijk vindt u het om meer te weten over de scheiding van de drie machten in Nederland?	NL Rep	TMSA Totaal	etnische achtergrond				opleidingsniveau			leeftijd				geslacht	
			T	M	S	A	Hoog	Midden	Laag	15-24 jr.	25-40 jr.	41-54 jr.	55-75 jr.	Man	Vrouw
Zeer onbelangrijk	6	6	0	5	1	34	3	5	7	7	6	4	7	5	6
Onbelangrijk	8	21	26	22	15	16	11	15	29	25	22	19	11	18	23
Niet belangrijk, niet onbelangrijk	47	47	52	44	52	31	35	50	48	52	40	49	56	48	46
Belangrijk	32	23	20	22	28	16	43	26	14	14	28	24	20	24	22
Zeer belangrijk	6	4	2	7	5	3	9	5	2	2	5	4	5	4	4

Rood: significant hoger dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Blauw: significant lager dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Redenen voor de scheiding der machten

Nieuwe Nederlanders weten niet waar de scheiding van machten voor dient

Zowel Nieuwe als autochtone Nederlanders vinden het lastig om aan te geven waarom de driedeling bestaat. Nieuwe Nederlanders vinden dit echter aanmerkelijk lastiger dan autochtone Nederlanders: respectievelijk 70% en 49% kan hier geen antwoord op geven. Het vaakst wordt gedacht dat de scheiding moet voorkomen dat alle macht bij een kleine groep komt te liggen.

Tabel 1.7 Open vraag - Redenen voor de scheiding van de drie machten.

Wat is volgens u de reden van deze driedeling?	NL Rep	TMSA Totaal	etnische achtergrond				opleidingsniveau			leeftijd				geslacht	
			T	M	S	A	Hoog	Midden	Laag	15-24 jr.	25-40 jr.	41-54 jr.	55-75 jr.	Man	Vrouw
Voorkomen belangenverstrengeling	4	1	1	1	2	2	5	2	0	2	2	1	0	1	2
Bescherming burger	1	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Om te voorkomen dat alle macht bij een kleine groep komt te liggen	15	5	3	4	7	13	13	5	3	9	4	5	4	5	6
Spreiding van de machten	5	5	3	7	5	3	11	5	3	7	5	3	3	3	6
Controle	11	3	4	3	1	9	13	3	1	5	5	1	2	3	3
Eerlijkheid	6	5	9	2	5	4	12	6	3	7	5	5	4	4	7
Onafhankelijkheid/ onpartijdigheid	10	1	1	2	2	2	5	2	0	2	2	1	3	1	2
Misbruik/corruptie voorkomen	5	1	1	1	1	0	4	0	0	0	2	0	0	1	1
Democratie	2	4	4	0	8	1	7	4	3	3	3	4	6	5	3
Voorkomen communisme	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1	0
Geen onderlinge beïnvloeding	1	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0
Voorkomen dat er willekeur optreedt	1	0	0	0	0	2	2	0	0	1	0	0	0	0	0
Gelijkheid	1	1	3	0	0	1	0	1	1	1	1	2	0	1	1
Dit zijn belangrijke/bepalende mensen	0	2	2	0	4	0	2	3	1	1	3	1	2	2	2
Overige antwoorden	6	5	6	5	3	6	9	4	4	6	6	5	1	7	3
Weet niet/geen antwoord	49	70	68	78	67	64	35	68	81	65	67	75	76	68	71

Rood: significant hoger dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Blauw: significant lager dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Nieuwe Nederlanders vaker overtuigd dat de drie machten echt gescheiden worden

Vaker dan autochtone Nederlanders zijn Nieuwe Nederlanders er van overtuigd dat in Nederland de drie machten ook echt gescheiden worden (57% versus 44%) (zie tabel 1.8). Vooral Surinaamse en Antilliaanse Nederlanders denken dat Nederland deze taken gescheiden houdt (respectievelijk 28% en 26%). Ook hebben Antilliaanse Nederlanders relatief vaak juist geen idee of Nederland de drie machten gescheiden houdt (46% versus 30% voor de totale groep Nieuwe Nederlanders).

Tabel 1.8 Perceptie of Nederland de drie machten gescheiden houdt.

Heeft u het idee dat Nederland deze taken ook echt gescheiden houdt?	NL Rep	TMSA Totaal	etnische achtergrond				opleidingsniveau			leeftijd				geslacht	
			T	M	S	A	Hoog	Midden	Laag	15-24 jr.	25-40 jr.	41-54 jr.	55-75 jr.	Man	Vrouw
Nee	7	3	5	2	2	2	5	4	2	4	3	2	3	4	2
Vaker niet dan wel	19	10	10	14	7	5	14	10	8	13	11	9	2	10	10
Vaker wel dan niet	27	37	34	44	40	19	44	33	39	33	39	38	36	39	35
Ja	17	20	21	10	26	28	25	25	14	16	20	20	26	20	20
Weet ik niet	30	30	31	30	25	46	13	29	37	34	28	30	33	27	33

Rood: significant hoger dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Blauw: significant lager dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Democratie

Om het kennisniveau van Nieuwe Nederlanders over de democratie te inventariseren, is hen gevraagd hun eigen kennis in te schatten en of zij behoefte hebben hier meer over te leren. Het werkelijke kennisniveau van Nieuwe Nederlanders is bepaald met behulp van hun kennis over wie er mogen stemmen voor de Tweede Kamerverkiezing in Nederland, de manier waarop diverse bestuursorganen worden benoemd (met of zonder verkiezingen) en de lengte van de zittingsperiode van deze organen. Tot slot is gevraagd of Nieuwe Nederlanders een voorkeur hebben om bij verkiezingen te kiezen tussen twee of tussen meerdere partijen.

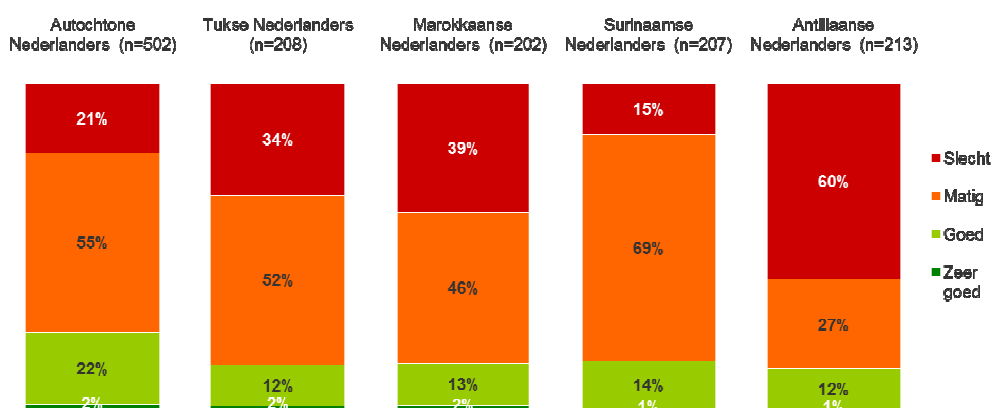
Kennisperceptiën houding ten aanzien van de democratie

Nieuwe Nederlanders schatten eigen kennis minder hoog dan autochtone Nederlanders

Net als bij de grondrechten schatten autochtone Nederlanders ook hun eigen kennis over de democratie hoger in dan Nieuwe Nederlanders (zie tabel 1.9). 36% van de autochtone Nederlanders vindt de eigen kennis (zeer) goed versus 30% van de Nieuwe Nederlanders. De meeste autochtone en Nieuwe Nederlanders vinden hun eigen kennis matig (respectievelijk 50% en 52%).

Grafiek 1.4. Zelfgerapporteerde kennis over de democratie.

Hoe beoordeelt u uw eigen kennis over de democratie in Nederland?

Nieuwe Nederlanders vinden het relatief onbelangrijk zich meer te verdiepen in Nederlandse democratie

Nieuwe Nederlanders vinden het minder belangrijk dan autochtone Nederlanders om meer te weten over de democratie in Nederland (29% versus 45%) (zie tabel 1.10). Ook zijn Nieuwe Nederlanders het relatief vaak eens met de stelling 'Ik heb geen zin om me te verdiepen in de democratie, maar vind dat het gewoon geregeld moet worden' (73% versus 51% van de autochtone Nederlanders).

Vooral Antilliaanse Nederlanders hebben weinig kennis over democratie

Opvallend is de grote groep Antilliaanse Nederlanders die vindt dat de eigen kennis over de democratie in Nederland slecht is (60%, tegenover 18% van de totale groep Nieuwe Nederlanders). Of ze het belangrijk vinden om meer te weten over de democratie weten relatief veel Antilliaanse Nederlanders niet (42%). Surinaamse Nederlanders schatten de eigen kennis het hoogst in: 5% van hen vindt de eigen kennis over de democratie slecht en 37% vindt de eigen kennis(zeer) goed. Van de totale groep Nieuwe Nederlanders vindt 30% de eigen kennis (zeer) goed.

Hoe hoger Nieuwe Nederlanders zijn opgeleid, hoe hoger ze hun eigen kennisschatten. Van de hoogopgeleiden vindt tweederde de eigen kennis (zeer) goed, van de middelbaar opgeleiden een derde en van de laagopgeleiden 15%.

Tabel 1.9 Zelfgerapporteerde kennis van de democratie in Nederland.

Hoe beoordeelt u uw eigen kennis over de democratie in Nederland? Mijn kennis over de democratie in Nederland is...	NL Rep	TMSA	etnische achtergrond				opleidingsniveau			leeftijd				geslacht	
		Totaal	T	M	S	A	Hoog	Midden	Laag	15-24 jr.	25-40 jr.	41-54 jr.	55-75 jr.	Man	Vrouw
Slecht	13	18	19	16	5	60	4	15	25	19	15	17	32	17	19
Matig	50	52	51	58	58	23	29	50	60	57	52	53	42	50	53
Goed	34	28	29	24	36	16	60	33	15	24	31	28	26	30	27
Zeer goed	2	2	1	3	1	2	7	1	0	1	3	2	0	3	1

Rood: significant hoger dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Blauw: significant lager dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Tabel 1.10 Belang dat wordt gehecht aan meer weten over de democratie.

Hoe belangrijk vindt u het om meer te weten over de democratie in Nederland?	NL Rep	TMSA	etnische achtergrond				opleidingsniveau			leeftijd				geslacht	
		Totaal	T	M	S	A	Hoog	Midden	Laag	15-24 jr.	25-40 jr.	41-54 jr.	55-75 jr.	Man	Vrouw
Zeer onbelangrijk	4	5	1	4	0	35	1	5	7	7	5	4	7	6	5
Onbelangrijk	8	13	10	24	5	13	7	10	17	17	14	8	14	12	13
Niet belangrijk, niet onbelangrijk	43	53	66	45	54	32	32	52	60	55	52	53	54	54	53
Belangrijk	41	26	20	22	37	19	51	30	14	21	25	32	21	26	26
Zeer belangrijk	4	3	2	5	3	1	10	3	2	0	4	4	3	3	4

Rood: significant hoger dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Blauw: significant lager dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Nieuwe Nederlanders vinden Nederland voldoende trots op democratie

De meerderheid van de Nieuwe Nederlanders vindt, dat Nederlanders voldoende trots zijn op hun democratie (72%). De autochtone Nederlanders zijn hier minder van overtuigd: 33% van hen vindt dat Nederlanders trotser mogen zijn op hun democratie (tegenover 11% van de Nieuwe Nederlanders).

Onder democratie verstaan Nieuwe Nederlanders vooral vrijheid

Wat democratie daadwerkelijk inhoud wordt door autochtone en Nieuwe Nederlanders verschillend ingevuld. Autochtone Nederlanders omschrijven democratie vaker dan Nieuwe Nederlanders als volksvertegenwoordiging, stemrecht en/of dat de meerderheid beslist (34% versus 24%). Nieuwe Nederlanders verstaan onder het begrip democratie vaker vrijheid, vrijheid van meningsuiting en/of om te leven hoe je zelf wilt (41% versus 32%).

Met name Turkse en Surinaamse Nederlanders associëren democratie vooral met vrijheid (respectievelijk 29% en 31%). Marokkaanse Nederlanders verstaan onder democratie vooral de vrijheid van meningsuiting (42%) en Antilliaanse Nederlanders dat iedereen stemrecht heeft (37%).

Kennis over wie er in Nederland mag stemmen

Nieuwe Nederlanders weten vaker dat je met alleen een verblijfsvergunning niet mag stemmen

Voor zowel Nieuwe Nederlanders als autochtone Nederlanders is het niet helemaal duidelijk wie wel en niet mogen stemmen voor de Tweede Kamerverkiezingen. Beide groepen weten dat mensen met een Nederlandse nationaliteit in Nederland mogen stemmen (respectievelijk 95% en 95%). Ook zijn beide groepen ervan overtuigd dat burgers van andere lidstaten van de Europese Unie niet mogen stemmen (respectievelijk 84% en 81%). Dat mensen met een Nederlandse nationaliteit die in een ander land wonen mogen stemmen, is vaker bekend bij autochtone dan bij Nieuwe Nederlanders (respectievelijk 79% en 71%). Dat mensen met een dubbele nationaliteit mogen stemmen is juist meer bekend bij Nieuwe Nederlanders dan bij autochtone Nederlanders (respectievelijk 89% versus 74%). Of mensen die in Nederland wonen met een verblijfsvergunning mogen stemmen is het minst duidelijk voor beide groepen. Nieuwe Nederlanders denken vaker dan autochtone Nederlanders dat Nederlanders met een verblijfsvergunning niet mogen stemmen (respectievelijk 65% versus 53%) (zie tabel 1.11).

Tabel 1.11 Kennis van stemgerechtigden voor Tweede Kamerverkiezingen in Nederland.

Wie mogen er volgens u voor de landelijke Tweede Kamerverkiezingen stemmen in Nederland?	NL Rep	TMSA Totaal	etnische achtergrond				opleidingsniveau			leeftijd				geslacht	
			T	M	S	A	Hoog	Midden	Laag	15-24 jr.	25-40 jr.	41-54 jr.	55-75 jr.	Man	Vrouw
Mensen met een Nederlandse nationaliteit en die in Nederland wonen															
Mogen wel stemmen	95	95	94	93	96	94	97	95	93	91	94	98	95	96	93
Mogen niet stemmen	1	3	2	4	2	0	1	2	3	4	3	1	2	2	3
Weet ik niet	4	3	3	3	1	6	2	2	4	5	3	1	4	2	4
Mensen met een Nederlandse nationaliteit die in een ander land dan Nederland wonen															
Mogen wel stemmen	79	71	65	82	74	53	81	72	67	67	70	76	69	76	67
Mogen niet stemmen	11	16	18	12	17	18	12	15	18	17	20	12	12	14	18
Weet ik niet	10	13	16	6	9	29	6	13	15	16	10	12	18	10	15
Burgers van andere lidstaten van de Europese Unie															
Mogen wel stemmen	3	7	5	14	4	8	3	7	9	7	7	6	10	8	7
Mogen niet stemmen	84	81	79	79	91	65	92	82	77	76	84	85	72	83	79
Weet ik niet	12	12	16	7	5	27	5	11	14	17	9	9	17	9	14
Mensen met een dubbele nationaliteit: de Nederlandse nationaliteit én een andere nationaliteit															
Mogen wel stemmen	74	89	90	89	91	84	93	89	88	83	90	93	89	90	89
Mogen niet stemmen	11	6	7	5	6	5	3	6	6	11	5	4	2	6	6
Weet ik niet	15	5	3	6	3	11	4	5	6	6	4	3	8	4	6
Mensen die in Nederland wonen met een verblijfsvergunning															
Mogen wel stemmen	25	21	23	18	21	22	17	24	19	24	22	18	22	20	22
Mogen niet stemmen	53	65	64	68	69	47	73	62	65	60	67	67	61	69	61
Weet ik niet	22	14	12	14	10	31	9	14	16	16	11	15	17	11	17

Rood: significant hoger dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Blauw: significant lager dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Voor Antilliaanse Nederlanders weten niet wie er wel of niet mogen stemmen

Van de Nieuwe Nederlanders weten vooral Antilliaanse Nederlanders niet goed wie er in Nederland wel en wie er niet mogen stemmen. Ook relatief veel Turkse Nederlanders weten niet of mensen uit andere lidstaten van de Europese Unie of mensen met de Nederlandse nationaliteit die in een ander land wonen dan Nederland mogen stemmen (zie tabel 1.11). Surinaamse Nederlanders weten relatief goed dat burgers van andere lidstaten in de Europese Unie niet mogen stemmen (91% versus 81% voor de totale groep Nieuwe Nederlanders). Marokkaanse Nederlanders denken relatief vaak dat burgers van andere Europese lidstaten wél mogen stemmen (14% versus 7% voor de totale groep Nieuwe Nederlanders).

Mannen, hoogopgeleiden en 41-54-jarigen vaker op de hoogte van wie mogen stemmen

Vrouwen zijn minder goed op de hoogte van welke mensen wel en niet mogen stemmen dan mannen. Ook zijn hoogopgeleiden hier relatief goed van hoogte van op de hoogte. Vaker dan laag- en middelbaar opgeleiden weten zij dat mensen met een Nederlandse nationaliteit die niet in Nederland wonen wel mogen stemmen, dat burgers van andere lidstaten van de Europese Unie en dat mensen die in Nederland wonen met een verblijfsvergunning niet mogen stemmen (zie tabel 1.11). Vooral 41-54-jarigen zijn goed op de hoogte dat mensen met een Nederlandse nationaliteit die in Nederland wonen, in een ander land wonen of een dubbele nationaliteit hebben mogen stemmen.

Kennis over de benoeming van bestuursorganen

Nieuwe Nederlanders weinig bekend met vorming van bestuursorganen

- Voor welke organen in Nederland de samenstelling wel of niet door openbare verkiezingen wordt benoemd is meer bekend bij autochtone dan bij Nieuwe Nederlanders (zie tabel 1.12).
- Gemeenteraad: samenstelling door verkiezingen volgens 76% autochtone en 65% Nieuwe Nederlanders.
- Provinciale Staten: samenstelling door verkiezingen volgens 67% autochtone en 45% Nieuwe Nederlanders.
- Waterschap: samenstelling door verkiezingen volgens 45% autochtone en 19% Nieuwe Nederlanders.
- Europese Unie: samenstelling door verkiezingen volgens 38% autochtone en 19% Nieuwe Nederlanders.
- Eerste Kamer: samenstelling niet door het volk bepaald volgens 56% autochtone en 37% Nieuwe Nederlanders.

Turkse en Antilliaanse Nederlanders minst bekend met vorming van bestuursorganen
 Het zijn vooral de Turkse en Antilliaanse Nederlanders die aangeven niet te weten of de samenstelling van de verschillende bestuursorganen wordt bepaald door het volk met verkiezingen of niet. Opvallend is dat Marokkaanse Nederlanders bij alle bestuursorganen relatief vaak denken dat de samenstelling niet door het volk wordt bepaald. Surinaamse Nederlanders denken juist relatief vaak dat de samenstelling wel door het volk wordt bepaald, uitgezonderd van de Europese Unie. Voor dit orgaan denken relatief veel Surinaamse Nederlanders dat er geen verkiezingen worden gehouden.

Tabel 1.12 Kennis benoeming van bestuursorganen.

Voor w elke instellingen/organen, naast de Tweede Kamer, mag het volk volgens u de samenstelling bepalen met behulp van verkiezingen?	NL Rep	TMSA Totaal	etnische achtergrond				opleidingsniveau			leeftijd				geslacht	
			T	M	S	A	Hoog	Midden	Laag	15-24 jr.	25-40 jr.	41-54 jr.	55-75 jr.	Man	Vrouw
Gemeenteraad															
Samenstelling w ordt niet door het volk bepaald	12	15	5	41	5	7	9	15	16	16	16	14	9	17	12
Samenstelling w ordt door het volk bepaald met verkiezingen	76	65	75	37	84	50	82	67	58	61	65	69	62	65	65
Weet ik niet	13	20	19	22	12	43	8	18	26	23	18	17	29	18	23
Waterschap															
Samenstelling w ordt niet door het volk bepaald	34	36	20	58	38	21	45	32	37	35	42	33	26	40	32
Samenstelling w ordt door het volk bepaald met verkiezingen	45	19	20	12	25	15	29	23	12	20	16	22	17	18	19
Weet ik niet	21	45	60	30	37	64	26	45	51	45	42	45	57	42	48
Europese Unie															
Samenstelling w ordt niet door het volk bepaald	43	46	31	64	53	26	57	47	42	46	44	51	39	52	41
Samenstelling w ordt door het volk bepaald met verkiezingen	38	19	18	18	22	19	27	24	13	17	21	18	19	19	20
Weet ik niet	20	35	50	18	25	55	15	30	45	37	34	30	42	29	39
Provinciale Staten															
Samenstelling w ordt niet door het volk bepaald	18	22	14	43	15	12	16	20	26	24	24	21	16	26	18
Samenstelling w ordt door het volk bepaald met verkiezingen	67	45	36	36	64	44	70	52	31	41	43	51	46	47	44
Weet ik niet	16	33	49	21	21	45	14	28	43	36	33	28	38	27	38
Eerste Kamer															
Samenstelling w ordt niet door het volk bepaald	56	37	24	59	31	36	56	37	32	38	42	35	28	38	36
Samenstelling w ordt door het volk bepaald met verkiezingen	30	31	30	23	42	22	34	35	26	30	28	35	32	34	28
Weet ik niet	14	32	46	18	26	42	10	28	43	32	31	30	41	28	36

Rood: significant hoger dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Blauw: significant lager dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Kennis over de zittingsperiode van bestuursorganen

Zittingsperiode van de EU is nauwelijks bekend

Dat we in Nederland mogen stemmen voor de Tweede Kamer is voor zowel autochtone als Nieuwe Nederlanders bekend. Wel zien we dat meer autochtone dan Nieuwe Nederlanders weten dat deze verkiezingen in principe elke 4 jaar worden gehouden (respectievelijk 85% versus 70%) (zie tabel 1.13). Ook de 4-jarige zittingsperiode van de gemeenteraad is vrij goed bekend. Van de andere organen in Nederland is de zittingsperiode minder bekend. Vooral Nieuwe Nederlanders weten niet dat de zittingsperiode van de Provinciale Staten, het Waterschap en de Eerste Kamer 4 jaar is. Opvallend is dat slechts een kleine deel van de autochtone en Nieuwe Nederlanders weet dat de Europese Unie een zittingsperiode heeft van 5 jaar:

- o Gemeenteraad: 4-jarige zittingsperiode bekend bij 61% autochtone en 52% Nieuwe Nederlanders.
- o Provinciale Staten: 4-jarige zittingsperiode bekend bij 53% autochtone en 39% Nieuwe Nederlanders.
- o Waterschap: 4-jarige zittingsperiode bekend bij 26% autochtone en 19% Nieuwe Nederlanders.
- o Eerste Kamer: 4-jarige zittingsperiode bekend bij 59% autochtone en 43% Nieuwe Nederlanders.
- o Europese Unie: 5-jarige zittingsperiode bekend bij 6% autochtone en 3% Nieuwe Nederlanders. Respectievelijk 31% en 22% verwachten een zittingsperiode van 4 jaar.

Turkse en Antilliaanse Nederlanders minst bekend met zittingsperiodes van bestuursorganen

Turkse en Antilliaanse Nederlanders geven relatief vaak aan geen idee te hebben van de lengte van de zittingsperiode van de diverse bestuursorganen (zie tabel 1.13). Marokkaanse Nederlanders geven relatief vaak een fout antwoord voor de zittingsperiodes van de gemeenteraad, het Waterschap en de Provinciale Staten. Surinaamse Nederlanders weten juist relatief vaak wat de zittingsperiode is van de gemeenteraad, het Waterschap en de Provinciale Staten.

Vrouwen en laagopgeleiden vaker geen idee van zittingsperiodes van bestuursorganen

Vrouwen hebben vaker dan mannen geen idee hoe lang een zittingsperiode is van een gemeenteraad, het Waterschap, de Provinciale Staten, de Europese Unie of de Eerste Kamer (zie tabel 1.13). Ook het kennisverschil tussen hoog- en laagopgeleiden is hier terug te zien. Hoogopgeleiden weten relatief vaak de juiste zittingsperiode te noemen van de bestuursorganen, met uitzondering van het Waterschap. Laagopgeleiden daarentegen zeggen relatief vaak geen idee te hebben van de zittingsperiode van de Provinciale Staten, Europese Unie en Eerste Kamer.

Tabel 1.13 Kennis over formele zittingsperiodes bestuursorganen.

Weet u hoe lang de formele zittingsperiode van deze organen/instellingen zijn?	NL Rep	TMSA Totaal	etnische achtergrond				opleidingsniveau			leeftijd				geslacht		
			T	M	S	A	Hoog	Midden	Laag	15-24 jr.	25-40 jr.	41-54 jr.	55-75 jr.	Man	Vrouw	
Gemeenteraad																
1 jaar	1	3	2	7	1	1	3	3	2	3	3	3	0	3	2	
2 jaar	5	7	9	12	4	2	10	3	11	11	7	7	5	6	9	
4 jaar	61	52	52	32	74	44	66	56	45	47	49	58	58	57	48	
5 jaar	2	2	3	3	1	1	2	1	3	2	3	2	0	2	3	
6 jaar	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	1	0	
8 jaar	1	1	1	1	1	0	2	0	1	1	1	0	0	1	1	
Weet ik niet	30	34	33	45	19	53	16	36	37	36	36	30	37	30	38	
Waterschap																
1 jaar	1	2	1	4	0	1	3	2	2	1	2	2	0	2	2	
2 jaar	5	4	3	7	3	2	6	5	3	5	4	4	3	5	3	
4 jaar	26	19	12	18	29	13	19	19	19	26	14	20	20	21	17	
5 jaar	3	2	1	4	1	1	2	2	1	1	1	3	0	2	2	
6 jaar	2	1	2	0	0	1	3	1	0	1	1	0	2	1	1	
8 jaar	1	1	1	1	2	0	3	1	0	0	2	0	1	1	1	
Weet ik niet	62	72	81	66	65	82	65	71	75	67	75	70	74	69	76	
Europese Unie																
1 jaar	1	2	2	5	0	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	
2 jaar	5	7	4	8	13	1	11	8	6	9	7	8	5	8	7	
4 jaar	31	22	16	23	29	20	28	21	22	23	19	27	22	28	17	
5 jaar	6	3	4	6	1	2	7	3	3	4	4	4	1	4	3	
6 jaar	2	3	4	0	4	0	5	4	1	1	3	2	6	4	2	
8 jaar	2	1	1	0	1	1	2	1	0	0	1	1	0	0	1	
Weet ik niet	54	61	69	58	51	74	44	62	65	61	64	56	65	54	68	
Provinciale Staten																
1 jaar	1	2	1	4	1	1	1	1	3	3	2	1	0	2	1	
2 jaar	4	6	4	9	7	2	5	6	7	8	6	5	6	5	7	
4 jaar	53	39	29	35	52	41	57	43	30	40	35	45	36	44	34	
5 jaar	1	2	1	4	1	1	1	1	2	2	2	2	1	2	2	
6 jaar	2	1	2	0	0	1	4	0	1	1	2	1	1	1	1	
8 jaar	1	1	0	1	1	0	3	0	0	1	0	1	0	0	1	
Weet ik niet	39	50	61	47	38	55	29	49	57	46	53	45	57	45	55	
Eerste Kamer																
1 jaar	1	2	1	5	0	1	2	2	2	3	2	1	0	2	1	
2 jaar	3	5	5	3	8	1	4	6	4	9	3	5	4	5	5	
4 jaar	59	43	30	55	47	44	65	42	38	44	40	48	43	49	38	
5 jaar	1	2	3	3	1	1	3	1	2	1	3	1	1	2	2	
6 jaar	3	1	1	0	1	2	2	1	0	0	1	1	0	1	1	
8 jaar	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Weet ik niet	32	47	60	35	43	52	24	48	53	43	51	44	51	41	54	
Tweede Kamer																
1 jaar	2	3	4	3	1	3	3	4	2	4	4	1	1	3	3	
2 jaar	5	8	10	4	11	8	3	7	11	11	9	6	6	4	12	
4 jaar	85	70	62	68	81	74	90	76	60	60	73	75	69	77	64	
5 jaar	2	5	11	2	2	2	1	4	7	6	4	5	6	4	5	
6 jaar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	
Weet ik niet	7	14	13	24	6	12	3	10	21	18	10	13	17	11	16	

Rood: significant hoger dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Blauw: significant lager dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Tweepartijensysteem of kiesstelsel met meer partijen

Voorkeur voor kiesstelsel met meerpartijen boven een tweepartijensysteem

De voorkeur van autochtone en Nieuwe Nederlanders gaat uit naar een kiesstelsel met meerdere partijen boven een tweepartijensysteem (respectievelijk 69% en 73%) (zie tabel 1.14). Opvallend is dat Marokkaanse Nederlanders relatief vaak de voorkeur hebben voor een tweepartijensysteem (38% tegenover 17% voor de totale groep Nieuwe Nederlanders). Turkse en Surinaamse Nederlanders hebben juist een grote voorkeur om te kiezen tussen meerdere partijen (respectievelijk 79% en 88%). Antilliaanse Nederlanders hebben relatief vaak geen mening (26% tegenover 11% voor de totale groep Nieuwe Nederlanders).

Tabel 1.14 Voorkeur voor soort kiesstelsel.

Waar gaat uw voorkeur naar uit?	TMSA		etnische achtergrond				opleidingsniveau			leeftijd				geslacht	
	NL Rep	Totaal	T	M	S	A	Hoog	Midden	Laag	15-24 jr.	25-40 jr.	41-54 jr.	55-75 jr.	Man	Vrouw
Dat ik bij verkiezingen kan kiezen tussen twee partijen	17	17	5	38	9	20	17	13	20	20	18	16	10	17	16
Dat ik bij verkiezingen kan kiezen tussen meerdere partijen	69	73	79	56	88	54	76	75	70	65	72	77	79	74	71
Weet ik niet/geen mening	14	11	16	6	4	26	6	12	10	15	11	7	11	9	12

Rood: significant hoger dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Blauw: significant lager dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Nationaal Comité 200 jaar Koninkrijk der Nederlanden

Bestaan Nationaal Comité 200 jaar Koninkrijk der Nederlanden weinig bekend 5% van de Nieuwe Nederlanders is bekend met het bestaan van het Nationaal Comité 200 jaar Koninkrijk der Nederlanden. Van de autochtone Nederlanders is dit 13%. Vooral hoog opgeleide Nieuwe Nederlanders zijn bekend met het comité (14% versus 5% voor de totale groep Nieuwe Nederlanders).

Tabel 1.15 Bekendheid met Nationaal Comité 200 jaar koninkrijk der Nederlanden.

Bent u bekend met het bestaan van het Nationaal Comité 200 jaar koninkrijk der Nederlanden?	TMSA		etnische achtergrond				opleidingsniveau			leeftijd				geslacht	
	NL Rep	Totaal	T	M	S	A	Hoog	Midden	Laag	15-24 jr.	25-40 jr.	41-54 jr.	55-75 jr.	Man	Vrouw
Ja	13	5	3	5	5	6	14	5	1	4	5	4	4	4	5
Nee	87	95	97	95	95	94	86	95	99	96	95	96	96	96	95

Rood: significant hoger dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Blauw: significant lager dan de totale groep Nieuwe Nederlanders

Bijlage: Officiële omschrijving grondrechten

	Officiële tekst	Tekst in vragenlijst
1	Gelijkheid van behandeling ("Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.").	Iedereen is gelijk, er mag niet gediscrimineerd worden
2	Ieder heeft het recht het land te verlaten.	Iedereen mag Nederland verlaten als hij/zij dat wil
3	Alle Nederlanders zijn op gelijke voet in openbare dienst benoembaar.	Alle Nederlanders hebben evenveel recht om een openbare functie te bekleden
4	Iedere Nederlander heeft gelijkelijk recht de leden van algemeen vertegenwoordigende organen te verkiezen alsmede tot lid van deze organen te worden verkozen.	Iedere Nederlander heeft recht te stemmen op politieke partijen
5	Ieder heeft het recht verzoeken schriftelijk bij het bevoegd gezag in te dienen.	Iedereen mag zijn/haar ideeën en wensen schriftelijk kenbaar maken aan de overheid
6	Ieder heeft het recht zijn godsdienst of levensovertuiging, individueel of in gemeenschap met anderen, vrij te belijden.	Iedereen in Nederland mag geloven wat hij of zij wil en dit ook uitdragen
7	Vrijheid van meningsuiting ("Niemand heeft voorafgaand verlot nodig om door de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren." "Er is geen voorafgaand toezicht op de inhoud van een radio- of televisie-uitzending.")	Iedereen mag zijn/haar mening laten horen
8	Het recht tot vereniging.	Iedereen mag een vereniging oprichten
9	Het recht tot vergadering en betoging.	Je mag met elkaar overleggen of actievoeren als je het ergens niet mee eens bent
10	Ieder heeft recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer.	Iedereen mag leven op de manier die hij of zij wil
11	Ieder heeft recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam.	Iedereen is baas over zijn/haar eigen lichaam
12	Het briefgeheim is onschendbaar, het telefoon- en telegraafgeheim is onschendbaar.	Je mag brieven, mails en telefoongesprekken van anderen niet ongevraagd openen of afluisteren.
13	Niemand mag zijn vrijheid worden ontnomen (buiten de gevallen bij of krachtens de wet bepaald.).	Niemand mag zijn vrijheid worden ontnomen
14	Geen feit is strafbaar dan uit kracht van een daaraan voorafgegane wettelijke strafbepaling.	Iets is alleen strafbaar als de wet zegt dat het strafbaar is
15	Niemand kan tegen zijn wil worden	Iedereen kan altijd zijn of

	afgehouden van de rechter die de wet hem toekent.	haar gelijk halen bij de rechter
16	Ieder kan zich in rechte en in administratief beroep doen bijstaan.	Iedereen heeft recht op een advocaat
17	Het recht van iedere Nederlander op vrije keuze van arbeid.	Iedereen mag zelf kiezen welk werk hij/zij wil doen
18	Nederlanders hier te lande, die niet in het bestaan kunnen voorzien, hebben een bij de wet te regelen recht op bijstand van overheidswege.	Wanneer je geen baan hebt, heb je recht op een uitkering
19	Vrijheid van onderwijs ("Het geven van onderwijs is vrij.").	Iedereen mag het onderwijs volgen dat hij/zij wil

FORUM is een onafhankelijk kennisinstituut op het terrein van multiculturele vraagstukken vanuit het perspectief van de democratische rechtsstaat, sociale cohesie en gedeeld burgerschap. FORUM vergaart kennis op het brede terrein van integratie, stelt deze beschikbaar en zet de kennis om in praktisch toepasbare methoden en producten.

Voor meer informatie www.forum.nl
Bronvermelding wordt op prijs gesteld.